

Asiakohta 4

Tilannekatsaus
Neuvottelukunnan joulukokous 17.12.2010
Jukka Ruusunen

Fingridin strategia

Visio

Kantaverkkotoiminnan
kansainvälinen esikuva

Missio

Kehittää voimajärjestelmää
Siirtää toimintavarmasti sähköä
Edistää sähkömarkkinoita

Arvot

avoimuus · tasapuolisuus · tehokkuus · vastuullisuus

8.12.2010

Siirtokapasiteetin varmistaminen 7
Käytövarmuuden hallinta
Sähkötöiden toiminnan edistäminen

FINGRID

Markkinoiden edistäminen

- Erillinen esitys

16.12.2010 Jukka Ruusunen

Siirtokapasiteetin varmistaminen 8
Käytövarmuuden hallinta
Sähkötöiden toiminnan edistäminen

FINGRID

Siirtokapasiteetin varmistaminen

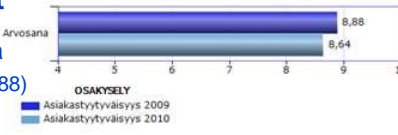
- Konsernin investoinnit 1-11.2010 XX M€ (115 M€ 1.-11. 2009), vuoden 2010 budjetti 170 M€
- Valmistuneet hankkeet :
 - Kantaverkon 220 kV vahvistukset (Petäjäskoski-Valajäskoski-Isoniemi-Vajukoski) otettu kokonaisuudessaan käyttöön Lapissa
 - 220 kV siirtoyhteys Isoniemi-Vajukoski valmistui, (Etel Networks Oy, Infratek Finland Oy, Vaasa Engineering Oy), (kuorma)
 - Liedon 400 kV uusittu kytkinlaitos käyttöön, (Siemens) (kuorma)
 - Inkoon ja Karjaan välinen uusi 110 kV siirtoyhteys, (Elektrovod Holding, ABB Oy),
 - Espoon sähköaseman perusparannus ja 110 kV laajennus, (Empower Oy), (kunto),
 - Alapitkän 400 kV paineilmakatkaisijoiden vaihto, (Infratek Finland Oy) (kunto),
- Hankintapäätökset:
 - EstLink 2 (markkina)
 - Meri- ja maakaapeli
 - konverterisähköasemat
 - Anttilan sähköasema laajennus
 - Nikuviken kaapelipääteasema
 - Anttila Nikuviken DC-johto ja Anttilan johtojärjestelyt
- Selvitykset:
 - Investointistrategian 1-3 vaiheiden YVA:t valmistuneet
 - Forssa-Lieto 400+110 kV YVA- selostus kuulutetaan 12/2010
 - Ventusneva-Pyhänselkä 400 kV YVA-menettely päättyi 11/2010

16.12.2010 Jukka Ruusunen

9

Asiakkaat ja muut sidosryhmät

Vuosi	Arvosana
Asiakastytyväisyys 2009	8,88
Asiakastytyväisyys 2010	8,64

- Asiakastytyväisyys edelleen korkealla tasolla
 - arvosanojen keskiarvo 8,64 (edellinen vuosi 8,88)
- Kantaverkon rajaus
 - Fingrid on kommentoinut SIMA-työryhmän raporttia säteittäisten yli 110 kV johtojen kuulumisesta kantaverkkoon. Siirtojohtojen käyttötarkoituksen tulisi määrittää kantaverkon rajaus jännitetason sijaan
 - SIMA työryhmän raportti tulee olemaan osa uuden sähkömarkkinalain perusteita
- Kantaverkkotariffi 2012
 - tariffi- ja sopimusrakenteen mukaiset asiakaskeskustelut alkavat helmi/maaliskuussa
- Sähkön laatumittauksen seurantaan pystyvien energiamittareiden toimittaja valittu
 - energiamittarit uusitaan vuosien 2011 – 2012 aikana
- Lainsäädännön eteneminen
 - syöttötariffilaki: voimaan budjettilakina vuoden 2011 alusta
 - tehoreservilaki: tavoitteena TEM:llä jatkaminen 1.3.2011, ehtiikö lain soveltaminen?
 - EMV määrittää tarpeen ja kilpailutuksen, Fingrid hallinnoinnin ja markkinasäännöt
 - alkuperätakuuilaki: TEM ei edennyt aktiivisesti, lakivalmistelu odotustilassa

16.12.2010 Jukka Ruusunen

10

Henkilöstö ja osaaminen

- Kuolemaan johtanut työtapaturma Alajärven sähköasemalla 18.11.2010
 - Menehtynyt oli Empower Oy:n kytinlaitos asentaja
 - Tapauksen poliisitutkinta meneillään
- Ulkomaalaistyövoiman työehdot
 - Välittömät tarkennukset sopimusvelvoitteisiin ja toimintamalliin tehty
 - Pidemmän aikavälin ratkaisusta selvitys meneillään sis. muun muassa kattavan juridisen tarkastelun ja toimenpideohjelman
- Aalto-yliopiston professori vakinaistetaan
 - Fingridin lahjoittama sähkönsiirtojärjestelmien viisivuotinen professori vakinaistetaan Aalto-yliopistoon, hakumenettely käynnistynyt. Fingrid ei enää rahoita professuuria vuodesta 2011 alkaen, vaan se menee yliopiston budjetista.

16.12.2010 Jukka Ruusunen

Talous

- Rahoitukseen liittyvät merkittävät sopimukset
 - NIB:n €20 miljoonan euron laina allekirjoitettu 20.10.2010
 - €1,5 miljardin velkaohjelman päivitys allekirjoitettu saman pankkiryhmän (Barclays, Commerzbank, ING, Danske Bank, Handelsbanken ja Nordea) kanssa 26.11.2010
 - EIB:n €150 miljoonan euron laina allekirjoitettu 26/29.11.2010
- Luottoluokituslaitos Moody'sin kanssa vuositapaaminen 1.12.2010, suuret investoinnit ja omistukseen liittyvät kysymykset keskeisiä kohtia.
- Energiamarkkinavirasto on julkaissut Fingridin alustavan alituoton 98,5 M€ vuodelta 2009. Päätös tuoton kohtuullisuudesta valvontajaksolta 2008-2011 julkaistaan vuoden 2012 aikana.

KILPAILUOIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT FINGRIDISSÄ JA SEN ASIAKASELIMISSÄ

Neuvottelukunta ja toimikunnat

Kilpailuoikeudellisten seikkojen huomiointi Fingridin toiminnassa 1/2

Hinnoitteluperusteet

- määräävä markkina-asema siirto- ja tasepalveluiden myynnissä
- hinnoittelun kohtuullisuus, tasapuolisuus
- hinnoitteluperusteiden johdonmukaisuus ja selkeys

Hankintaperiaatteet

- määräävä markkina-asema reservien ja säätösähkön hankinnassa
- avoimet ja syrjimättömät menettelyt
- mahdollisimman markkinaehtoisesti

Pvm

Esityksen nimi / Tekijä

Kilpailuoikeudellisten seikkojen huomiointi Fingridin toiminnassa 2/2

Markkinatiedon hallinta

- luottamuksellisen tiedon sisäiset käsittelyohjeet, tietojärjestelmien varmuus
- markkinatiedon julkaisuprosessin toimivuus (FGn oma viestintä, NPSn kautta, erityisesti UMM:t)
- palvelutoimittajien ja alihankkijoiden ohjeistus
- häviösähkön hankinta ja hintasuojaus siten ettei sisäpiiritietoa voi hyödyntää
- hallitukselle raportoitavien tietojen luonne
- asiakaselinten toiminta (ks. seur.)

Toimintaperiaatteiden dokumentointi, toiminnan auditointi

Pvm

Esityksen nimi / Tekijä

Ohjeistus asiakaselimille

**Täsmentää ja kirjaa noudatetun käytännön
Lähtökohtana avoimuus mutta kilpailuoikeuden rajoissa**

Sisältö

Yhteenveto keskeisistä kilpailusäännöistä

- kilpailua rajoittavat sopimukset, poikkeussäännöt
- määräävän markkina-aseman väärinkäyttö

Asiakselimiä koskevat pelisäännöt

- kokousmenettelyt
- kilpailijoiden välinen kanssakäyminen
- luottamuksellisen tiedon käsittely

Pvm

Esityksen nimi / Tekijä

Asiakselimiä koskevia ohjeita

- kokouksissa selkeät esityslistat, esitysaineistot, pöytäkirjat
- kokousmateriaalit julkaistaan samanaikaisesti sekä jäsenille että ulkopuolisille
- ei käsitellä yksittäistä yritystä koskevia tietoja
- ei käsitellä muuta luottamuksellista tietoa jolle ominaista
 - ajankohtaisuus
 - voi vaikuttaa markkinakäyttäytymiseen
 - ei saatavissa julkisista lähteistä (kuten FGn netistä)
- luettelo tyypillisistä luottamuksellisista tiedoista
- keskustelun siirtyessä kielletylle alueelle, käsittely keskeytetään

Pvm

Esityksen nimi / Tekijä

 FINGRID 17

Toteutus

Ohjeistus käydään läpi toimikunnissa

Uuden jäsenen on aina tutustuttava niihin

Ohjeiden noudattamista valvovat erityisesti Fingridin edustajat toimikunnissa ja puheenjohtajat

Pvm Esityksen nimi / Tekijä

Asiakohta 6

 FINGRID

Eurooppalainen markkinaintegraatio

Neuvottelukunta 17.12.2010
Juha Kekkonen

Poliittiset puitteet

Lissabonin sopimus	• EU:lle lisää toimivaltaa energia-asioissa
3. sisämarkkinapaketti	• Uusia instituutioita: ENTSO-E, ACER • Sitovia yksityiskohtaisia sääntöjä • 10-v verkkosuunnitelmat • TSOiden omistus
Infrastruktuuripaketti (marraskuu 2010)	• Verkonrakentamisen edistäminen

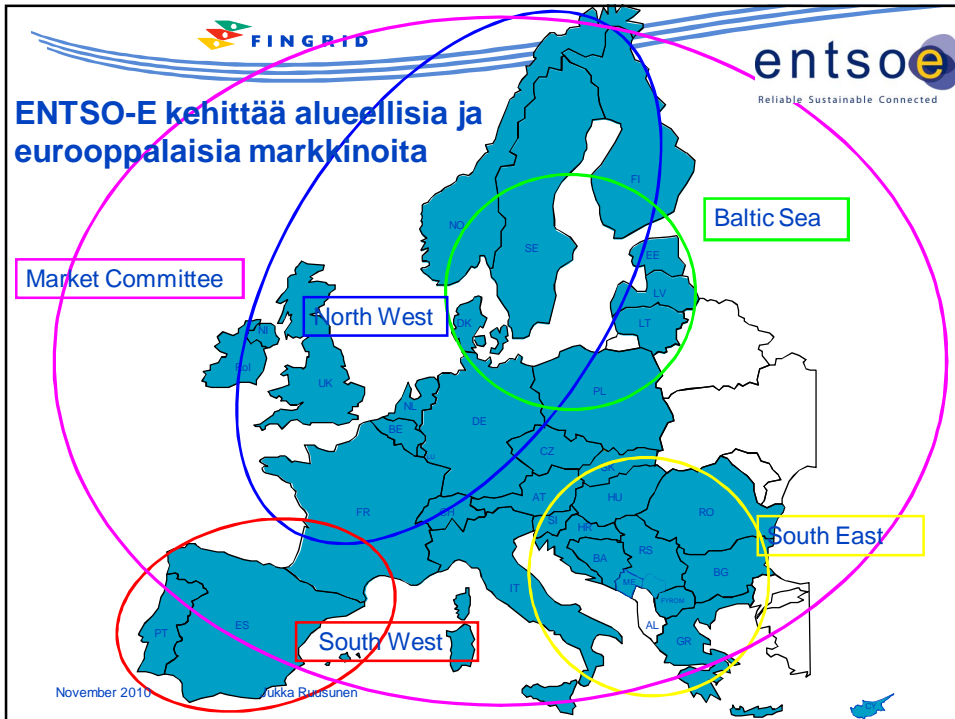
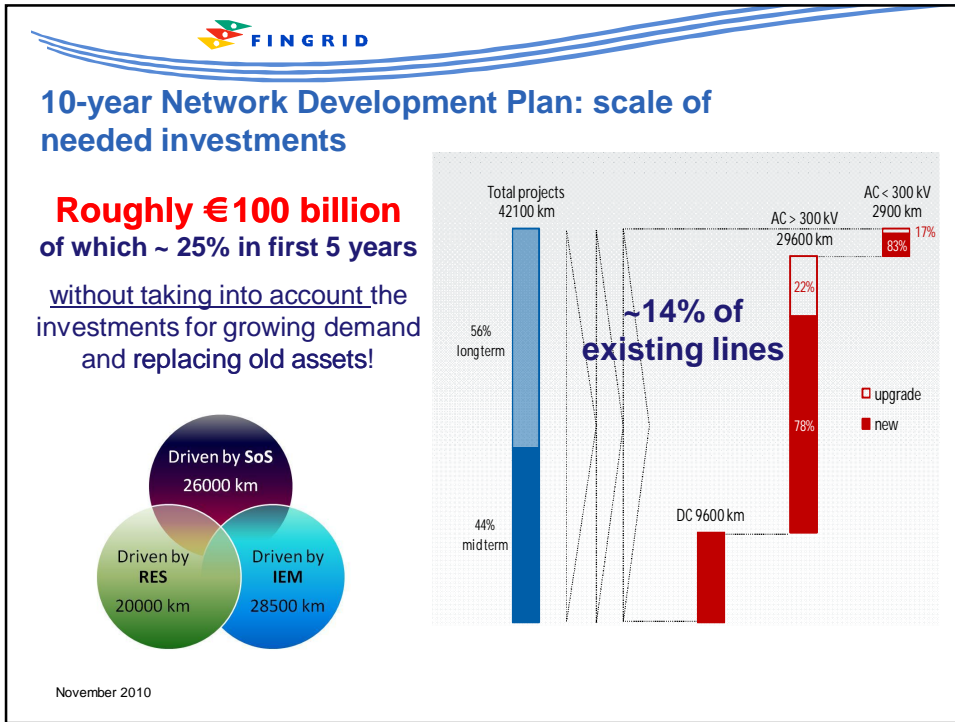
November 2010 Jukka Ruusunen

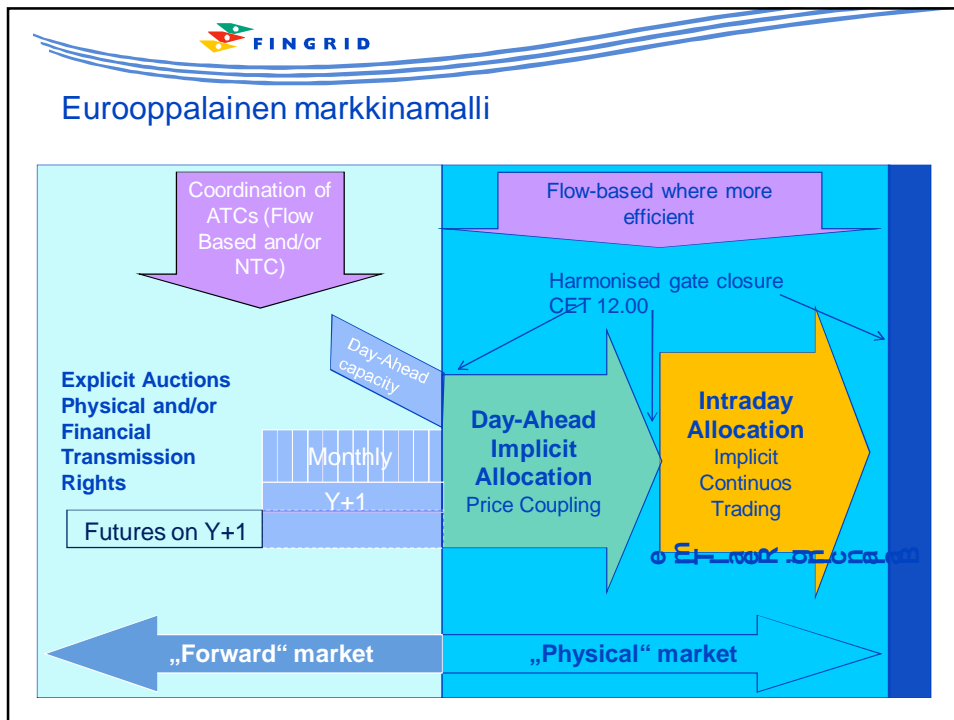

Eurooppalainen infrastruktuuri, eurooppalaiset säännöt

	Riittävä siirtokapasiteetti	} entsoe
	Varma voimajärjestelmä	
	Toimivat sähkömarkkinat	

November 2010 Jukka Ruusunen

 FINGRID

Markkinasääntöjen valmistelu käynnistynyt (3. paketti)

- Terminologia ja vastuorganisaatio
 - framework guideline: puiteohje (ERGEG/ACER)
 - guidelines: suuntaviivat (Komissio)
 - network code: verkkosääntö (ENTSO-E)
- Tekeillä markkinatiedon läpinäkyvyyden suuntaviivat (transparency of fundamental data)
- Tulossa myös puiteohje kapasiteetin allokointiin + siirtorajoitusten hallintaan (CACM)
- Sen pohjalta ENTSO-E käynnistämässä verkkosääntöjen valmistelun
 - day-ahead
 - intraday
 - kapasiteetin laskenta
 - forward (myöhemmin)

FINGRID

Luoteis-Eurooppa NWE: maailman suurimmat integroidut markkinat

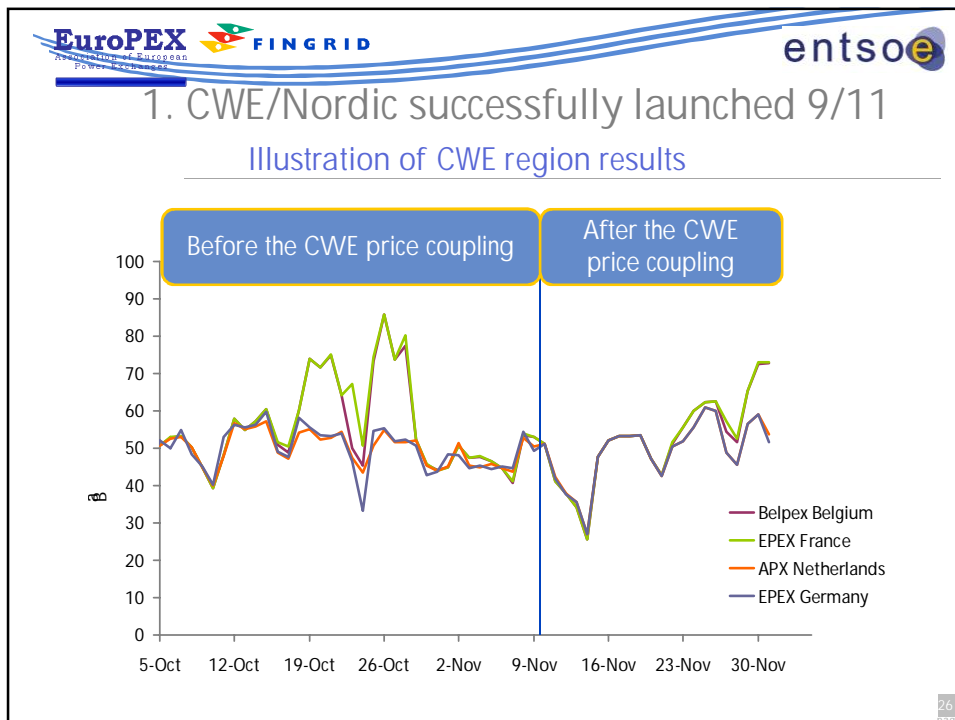
- Pohjoismaat 400 TWh
- Pohjoism + Central West
9.11.2010: 1500 TWh
 - CWE price coupling
 - Nordic+CWE Interim volume coupling ITVC
- Jatko: 1900 TWh
 - Balti-integraatio 2011
 - Iso-Britannia 2012
 - NWE price coupling 2012

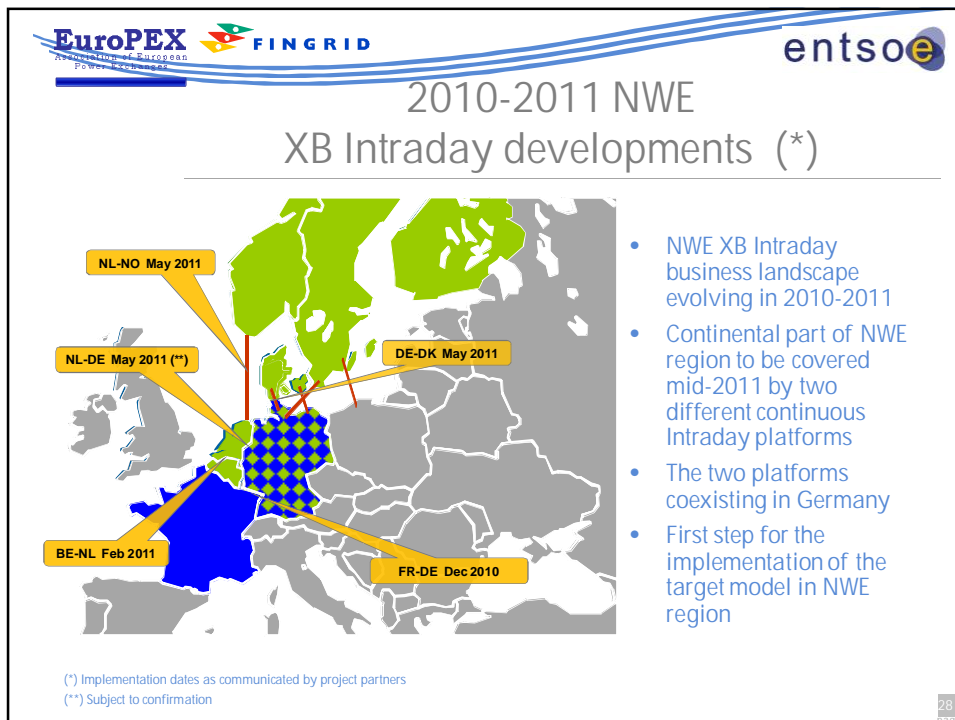
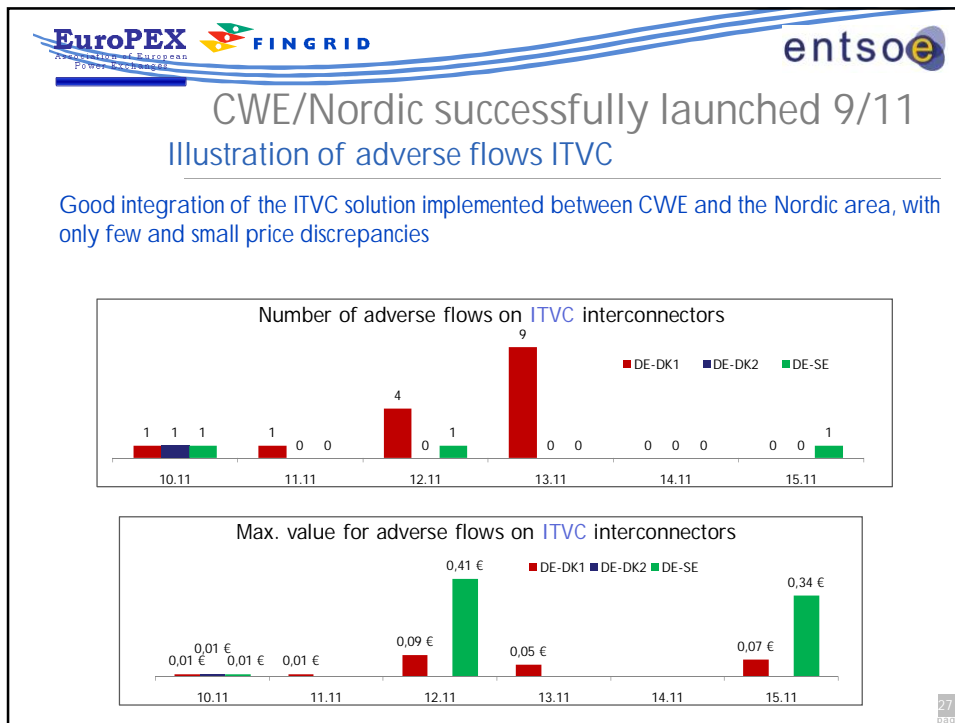
Sähkömarkkinat 2012:

- 13 maata, 260 miljoonaa as.
- Tuotantokapasiteetti 490 GW
- Siirtoverkko 160 000 km
- Kulutus 1900 TWh/a
- Rajakauppa 200 TWh/a

31.5.2010 Jukka Ruusunen

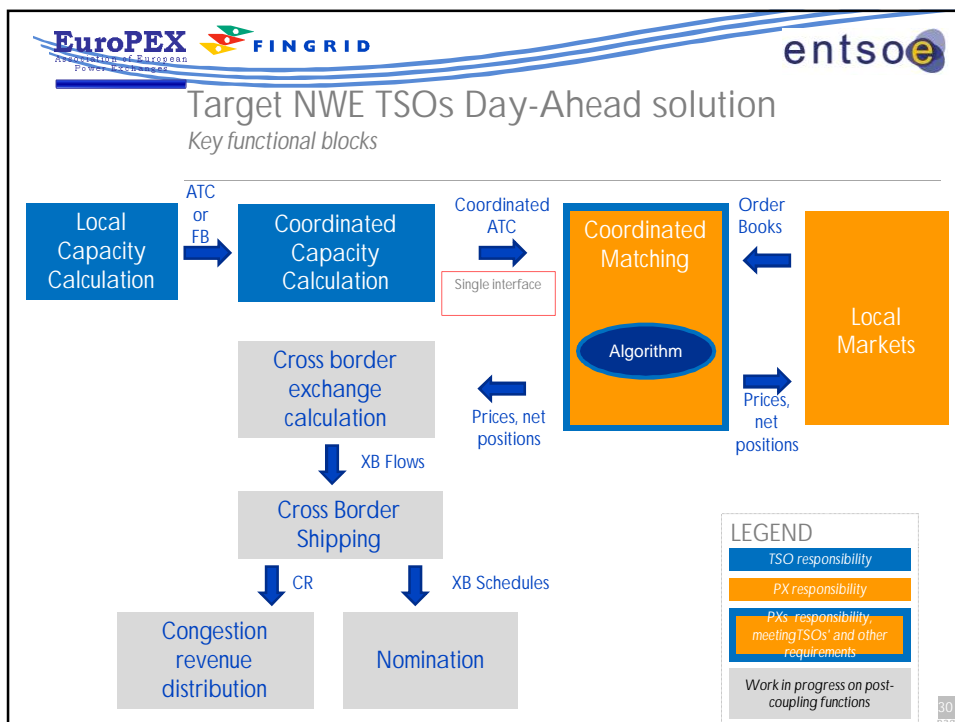

EuroPEX **FINGRID** **entsoe**

TSO Enduring Coupling Initiatives

- TSOt käynnistäneet 2 projektia
 - Day-ahead
 - Intraday
- 13 TSOta Nordic, CWE ja UK + tarkkailijoita muista maista
- Neuvottelut 4 pörssin kanssa yhteishankkeista
 - Day-ahead käynnistyyne alkuvuodesta
 - Intraday vaikeuksissa pörssien kilpailutilanteen vuoksi

29
PAGE

 FINGRID

Baltia

Poliittinen ja viranomais-prosessi

- Baltic Energy Market Interconnection Plan BEMIP
- EU ja maiden hallitukset sitoutuneet
- Suomen ja Viron regulaattorien vahva panos

Kantaverkkoyhtiöt

- Kantaverkkoyhtiöiden yhteinen verkko-suunnitelma Baltic Sea Grid Master Plan
- Fingrid / Elering – tiivis yhteistyö

Sähköpörssi Nord Pool Spot

- NPS Baltic-projekti: hinta-alue Estlink
- NPS BEMIP: Baltian integrointi Pohjoismaihin

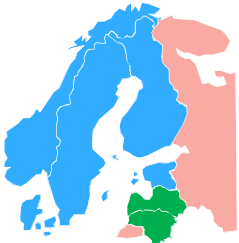

BEMIP

Directorate-General
for Energy

EUROPEAN
COMMISSION

16.12.2010

 FINGRID

Viron markkinat pohjoismaiseen pörssialueeseen lokakuussa 2010

- koko 350 MW:n Estlink-kapasiteetti avattu markkinoiden käyttöön
- day-ahead –markkinat / Elspot
 - hinta-alue Estlink => hinta-alue Viro
 - Nord Pool Spotin markkinainformaation veloitteet käytössä
 - Elspot-kaupan osuus Viron sähkönkulutuksesta jo 40 %
- intraday-markkinat / Elbas

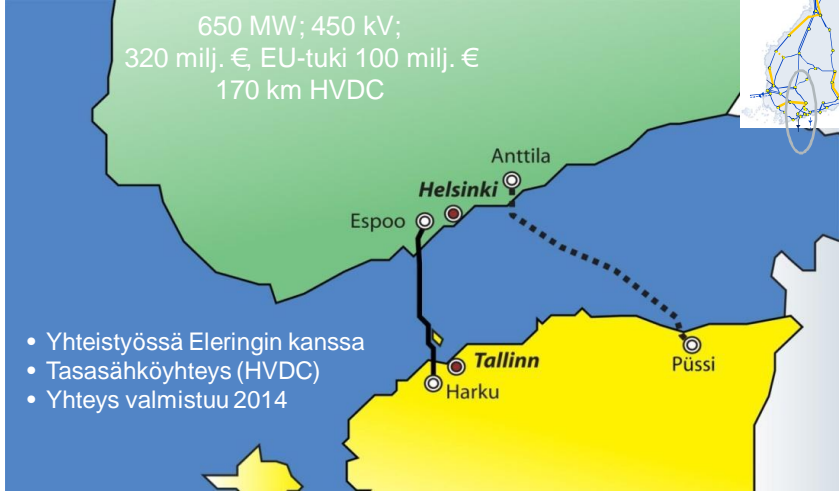
NORD POOL
NORD POOL SPOT AS
building a secure market

22.09.2010

EstLink 2 on osa Itämeren alueen sähkömarkkinoiden kehittämistä

650 MW; 450 kV;
320 milj. €, EU-tuki 100 milj. €
170 km HVDC

- Yhteistyössä Eleringin kanssa
- Tasasähköyhteys (HVDC)
- Yhteys valmistuu 2014

9.12.2010 Jukka Ruusunen

Itämeren alueen sähkömarkkinat hahmottuvat

- Swe-Pol mukaan Elspot-kauppaan 2010
- Latvian ja Liettuan hinta-alueet 2011
- Elbas koko Baltiaan 2012
- Yhtäläiset pelisäännöt kolmansiin maihin
- Liettua-Ruotsi-yhteys 700 MW v. 2016
- Liettua-Puola 500 MW noin 2016

22.09.2010

35

Venäjä

- Vuoden 2011 kuluessa tarjolle kaksi kauppatapaa
 - nykyinen bilateraalin tuonti myyjän ja ostajan välillä
 - suora hintariippuva myynti NPS sähköpörssiin
 - Elspot, Elbas
 - hankinta ATS Dayahead, Balancing
- Suoran pörssimyynnin tarkoituksena lisätä markkinaehtoisuutta, joustavuutta ja läpinäkyvyyttä
- Vaatii muutoksia Venäjän markkinasääntöihin
- Suora kauppa alkanee vuoden 2011 loppupuolella ja koeluonteisesti pienessä osassa kapasiteettia

6.10.2010 Juha Kekkonen

36

Haasteita eurooppalaisessa markkinakehityksessä

- Monimutkainen yhtälö: markkinat, ilmasto, energian saantivarmuus
- Uusiutuvan energian vaikutus markkinamekanismin ja voimajärjestelmän toimivuuteen
- Siirtoverkon rakentamisen vaikeus
- EU-sääntöjen puutteellinen noudattaminen
- Kehityserot eri markkina-alueiden välillä
- Pörssien yhteistyöongelmat
- Kansalliset agendat

=> Mutta myös merkittäviä tuloksia

Pvm Esityksen nimi / Tekijä

Asiakohta 7

Neuvottelukunnan kokoonpano 1.1.2011

Neuvottelukunta 17.12.2010

Matti Tähtinen

38

Neuvottelukunnan kokoonpano 1.1.2011

Jäsenet ja toimikaudet	Yritys
2011 loppuun	
Kalle Ahlstedt	Fortum Power and Heat Oy
Eliina Engman	Kemira Oyj
Mikko Rintamäki	Outokumpu Oyj
2012 loppuun	
Heikki Hukkanen	PVO-Alueverkot Oy
Pentti Kellokumpu	Inergia Oy
Tapani Liuhalta	Vattenfall Verkkoyritys
Timo Pylvänen	Savon Voima Oyj
Janne Savelainen	Lahti Energia Oy
2013 loppuun	
Markus Lehtonen	Helsingin Energia
Karri Mäkelä	Nord Pool Finland Oy
Arto Pajunen	Järvi-Suomen Energia Oy
Pekka Tynkkynen	UPM-Kymmene Oyj

16.12.2010

Jukka Ruusunen